**Український державний університет
імені Михайла Драгоманова**

ВЕКТОРИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ПІЗНАННЯ:

збірник наукових праць учасників звітно-наукової конференції викладацького складу та здобувачів освіти Факультету психології
ОПП «Психологія» та «Прикладна психологія»
(21-24 квітня 2026 року, м. Київ)

**КИЇВ
2026**

УДК 159.9.01.072:165 [005.745
В 26

Рецензенти:
МОВА Людмила – доктор педагогічних наук, кандидат психологічних наук, доцент, Київський національний університет культури і мистецтв;
ЛУПІЙКО Людмила – кандидат психологічних наук, доцент, заступник декана з навчально-методичної роботи Факультету психології, Український державний університет імені Михайла Драгоманова.

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету психології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (протокол № 13 від 30 квітня 2026 р.).

Вектори психологічного пізнання: збірник наукових праць учасників звітно-наукової конференції викладацького складу та здобувачів освіти Факультету психології ОПП «Психологія» та «Прикладна психологія» (21-24 квітня 2026 року, м. Київ) [Електронне видання] / Загальна ред.: проф. Т.В. Андрущенко, проф. Г.П. Мозгова. Ред. колегія: проф. Л.М. Вольнова, проф. І.М. Ковчина. Київ: УДУ імені Михайла Драгоманова, 2026. 268 с.

Збірник містить тези доповідей учасників конференції та охоплює проблемні питання, що стосуються різних проблем вікового розвитку, соціальної взаємодії та подолання наслідків психотравмуючих ситуацій становлення особистості та діяльності майбутнього фахівця–психолога.

© Колектив авторів, 2026
© УДУ імені Михайла Драгоманова, 2026

11. Zelenin V., Andrushchenko T., Mymryk M., Oleksiienko O., & Vashchenko K. Introduction of Coaching Technologies Into Educational Practice. *Journal of Higher Education Theory and Practice*, 2023. Vol.23(2). P.154-161. https://doi.org/10.33423/jhetp.v23i2.5817

Зубенко Катерина Володимирівна,
здобувачка другого рівня вищої освіти,
спеціальність С4 Психологія,
ОПП «Психологія»

Ковчина Ірина Михайлівна,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри психології

ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ВІДЧУТТЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ІТ-СПЕЦІАЛІСТІВ У КОМАНДНИХ УМОВАХ ВИСОКОГО СТРЕСУ

Актуальність проблеми. Сучасна ІТ-індустрія функціонує в умовах високої інтенсивності роботи, жорстких дедлайнів, постійних технологічних змін та обов'язкової командної взаємодії. Ці умови генерують значне психоемоційне навантаження на спеціалістів, що підвищує ризик професійного вигорання, зниження ефективності діяльності та плинності кадрів. У такому контексті відчуття психологічної безпеки – суб'єктивне переживання працівником захищеності, прийняття та довіри в команді – набуває значення ключового ресурсу професійного функціонування.

Проблема формування психологічної безпеки в професійному середовищі активно досліджується у зарубіжній психології (А. Едмондсон, В. Кан), однак саме ІТ-контекст, з його специфікою командної діяльності та високого стресу, залишається недостатньо вивченим у вітчизняному науковому просторі, що й зумовлює актуальність обраної теми.

Виклад основного матеріалу. Відчуття психологічної безпеки у команді визначається як спільне переконання її членів у тому, що команда є безпечним простором для прояву ініціативи, визнання помилок, висловлення незгоди та звернення по допомогу (A. Edmondson, 1999). Психологічна безпека ІТ-спеціаліста формується під впливом взаємодії кількох груп чинників:

– *Індивідуально-психологічні чинники:* рівень стресостійкості, емоційний інтелект, самооцінка, толерантність до невизначеності, копінг-стратегії, суб'єктивне переживання самоефективності.

– *Міжособистісні чинники:* ступінь довіри в команді, якість комунікації, характер зворотного зв'язку, відкритість до альтернативних думок, емоційна підтримка колег, наявність неформальних зв'язків.

– *Організаційні чинники:* стиль керівництва (зокрема наявність трансформаційного лідерства), корпоративна культура, політика щодо помилок, система управління конфліктами, можливості професійного розвитку.

Специфіка професійної діяльності ІТ-спеціалістів – інтенсивний темп роботи, часті зміни технологій, використання Agile-методологій, дистанційний або гібридний формат взаємодії – створює як виклики (інформаційне перевантаження, режим «завжди онлайн», висока відповідальність за спільний результат), так і ресурси (автономія, швидкий зворотний зв'язок, плоска ієрархія) для формування психологічної безпеки. Згідно з результатами сучасних досліджень, високий рівень психологічної безпеки в ІТ-команді позитивно корелює з показниками продуктивності, креативності, обміну знаннями та знижує ризики емоційного вигорання й плинності кадрів.

Для нашого дослідження важливим є твердження української ученої І.М.Ковчиної про конфліктність в умовах переговорного процесу. Ми упевнені, що ІТ-спеціалісти повинні вміти виходити із конфліктної ситуації із зацікавленими сторонами для того, щоб позбутися стресу у командній роботі.

Висновок. Таким чином, психологічна безпека ІТ-спеціалістів у командних умовах високого стресу є інтегральним феноменом, формування якого детермінується взаємодією індивідуально-психологічних, міжособистісних та організаційних чинників. Виявлення системи цих чинників відкриває можливості для розробки психологічних програм підтримки ІТ-команд, спрямованих на формування психологічно безпечного середовища та запобігання професійному вигоранню. Перспективи подальших досліджень полягають в емпіричному вивченні специфічних взаємозв'язків між виокремленими чинниками на вибірці українських ІТ-фахівців.

Список використаних джерел:

1. Карамушка Л. М. Психологія управління: навчальний посібник. Київ: Міленіум, 2003. 344 с.

2. Ковчина І.М., Панченко М.В. Теоретичні засади ведення переговорів та психологічні особливості виникнення партнерами конфліктів у міжнародній взаємодії. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 12. Психологічні науки : зб. наук. праць* / за наук. редакцією І. С. Булах. Київ : Вид-во

НПУ імені М. П. Драгоманова, 2022. Вип. 19 (64). С.23-33. https://sj.npu.edu.ua/index.php/pn/issue/view/57

3. Приходько І. І. Засади психологічної безпеки персоналу екстремальних видів діяльності: монографія. Харків: Акад. ВВ МВС України, 2013.

4. Edmondson A. C. Psychological safety and learning behavior in work teams. *Administrative Science Quarterly*. 1999. Vol. 44, No. 2. P. 350–383.

Іскорко Юлія Анатоліївна,
здобувачка другого рівня вищої освіти,
спеціальність С4 Психологія,
ОПП «Прикладна психологія»

Москаль Денис Денисович,
кандидат юридичних наук,
викладач кафедри освіти дорослих

ПСИХОСОМАТИЧНЕ ЗДОРОВ'Я ОСІБ СЕРЕДНЬОГО ДОРОСЛОГО ВІКУ В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ

Актуальність дослідження. Довготривалі воєнні події в Україні спричиняють тривалий психологічний стрес на населення, що суттєво відображається на психосоматичному здоров'ї, тобто тривалий стрес впливає не лише на емоційний стан людини, а й на її фізичне здоров'я Особи середнього дорослого віку (30–60 років) є особливо вразливою категорією. Вони поєднують професійні, сімейні та соціальні ролі, що в умовах війни значно ускладнює рівновагу та стабільний стан. Хронічний стрес, тривожність, невизначеність майбутнього сприяють розвитку психосоматичних розладів.

Мета дослідження. Проаналізувати особливості психосоматичного здоров'я осіб середнього дорослого віку в умовах воєнних викликів та визначити основні психологічні чинники його порушення та зв'язок між рівнем тривожності і соматичними проявами.

Виклад основного матеріалу. Психосоматичне здоров'я розглядається як інтегративний показник взаємодії психічних і соматичних процесів в організмі людини. В умовах воєнного стану спостерігається підвищення рівня тривожності, емоційного виснаження, посттравматичних реакцій, що можуть проявлятися через тілесні симптоми. Серед інших психологічних чинників можна виділити відсутність знань і вмінь щодо відновлення, інформаційне